

УДК 330.341(316.3):351/354

Ірина Терон, к.е.н., старший науковий співробітник

Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, Україна

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В ДИНАМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Iryna Teron, candidate of economic sciences, senior researcher

Institute of Demography and Social Research named after M. V. Ptukha, National Academy of Sciences of Ukraine

PUBLIC ADMINISTRATION OF SOCIAL CAPITAL DEVELOPMENT IN A DYNAMIC ENVIRONMENT

Соціальний капітал часто трактують лише як суспільний ресурс, закладений в «структурі відносин» у суспільстві, незалежний від держави і, по суті, такий що визначає якість управління (Putnam 1993). Разом з тим, підвищення ефективності управлінської діяльності держави та політика розвитку позитивного соціального капіталу суспільства дає змогу при прийнятті управлінських рішень та реалізації реформ соціально-економічної модернізації спиратися на підтримку та солідарність громадян, їхній патріотизм та довіру, досягати консенсусу груп з різними соціально-політичними інтересами.

Існує тісна взаємозалежність між системою державного управління розвитком соціального капіталу та особливостями етапів суспільного розвитку, які визначають зміст державно-управлінської парадигми, імперативи державних політик та конкретні механізми їх реалізації. Характеризуючи узагальнено глобальну світову динаміку, можна виокремити періоди SPOD, VUCA та BANI.

Зокрема, етап SPOD (включає Steady, Predictable, Ordinary, Definity), який тривав до початку 80-х років XX сторіччя, визначався, попри свою відому циклічність, стаціонарністю, послідовністю, наступальністю, прогнозованістю загроз і викликів, достатньою упорядкованістю. Розвиток соціального капіталу в умовах SPOD був зосереджений на макрорівні, і світова практика державного управління не містила імперативів розвитку цього капіталу та відповідних специфічних механізмів і конкретних напрямів забезпечення солідаризації та інтеграції суспільств.

Реалії наступного за SPOD етапу дослідники характеризують акронімом VUCA (Grabmeier 2020, Horney, Pasmore & O'Shea 2010: p. 33; Whiteman 1998), який означає: Volatility (відсутність стабільності та передбачуваності динаміки та наслідків змін, попри наявність управлінської інформації про поточний стан та попередні тенденції економіки та соціуму; ускладнення керованості та своєчасного прийняття правильних рішень), Uncertainty (неможливість робити точні прогнози та приймати правильні рішення через брак інформації про стан і тенденції

розвитку ринку, суспільства або ж завелику кількість факторів розвитку, сила яких на перспективу невідома), Complexity (надлишковість великої кількості взаємозалежної інформації, проблеми з ефективним її управлінням) та Ambiguity (невизначеність суті причинно-наслідкових зв'язків, незалежно від кількості факторів розвитку бізнесу чи обсягу інформації, неоднозначність тлумачення останньої).

Дослідники констатують, що динаміка змін епохи VUCA є смертельною для будь-якої організації чи бізнесу (Талеб 2015). Специфіка епохи актуалізувала мезорівень формування соціального капіталу, який став основою унікального активу підприємств та організацій, а на територіальному рівні - сприяв згуртуванню громад та ефективному їх залученню до реалізації проектів місцевого розвитку. У практиці державного управління це було враховано в реформах децентралізації регіонального управління на засадах субсидіарності.

Наразі концепцію VUCA-світу змінила створена антропологом та футуристом Дж.Касіо концепція BANI (Cascio 2020), що втілила новітні характеристики суспільно-економічного розвитку світу, оскільки відбиває: Brittle (примарність надійності соціальних і економічних систем, вразливість і соціуму, і ринків щодо катастрофи), Anxious (тривожність через постійні зміни як детермінанта бізнесу та соціуму), Nonlinear (розриви і невідповідність між причинами і наслідками у середовищі функціонування економіки та соціуму), Incomprehensible (інформаційна перевантаженість та суперечливість природи інформації, яка пропонує державно-управлінські рішення, що не мають сенсу, часто є хибними або навіть абсурдними щодо поточної ситуації).

Як свідчать реалії, наявність продуктивного соціального капіталу у відкритих його формах на макрорівні стає ефективним засобом подолання загроз і ризиків BANI-світу, адаптації спільнот до наслідків глобальної динаміки. Відтак умови BANI-світу змінюють роль державного управління у процесах самоорганізації суспільства, підвищуючи вимоги до його прозорості, інформатизованості для населення та забезпечення повноти та збалансованості комунікацій з населенням.

Перелік використаної літератури:

1. Талеб, Н. Н. (2014). Антихрупкість. Как извлечь выгоду из хаоса / пер. с англ. Н. Караева. Москва: Изд. КоЛибри, Азбука-Аттикус.
2. Cascio, J. (2020) Facing the Age of Chaos. <https://medium.com/@cascio/facing-the-age-of-chaos-b00687b1f51d>.
3. Grabmeier, S. (2020). BANI versus VUCA: a new acronym to describe the world. Retrieved from <https://stephangrabmeier.de/bani-versus-vuca/>
4. Horney, N., Pasmore, B., & O'Shea T. Leadership Agility: A Business Imperative for a VUCA World. *People & Strategy*. 2010. Vol. 33.Iss. 3. P.33-38.

5. Putnam, R. (1993). *Making Democracy Work: Civic Tradition in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.

6. Whiteman, W. E. (1998). *Training and educating army officers for the 21st century: Implications for the United States Military Academy*. Fort Belvoir, VA: Defense Technical Information Center.